

การประเมินการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทยที่ใช้ระบบบรรณนิโไฮเฟอร์ดิจิทัล

นางสาว กรองทิพย์ ศรีตะปัญญะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-727-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**AN EVALUATION OF ACCESS TO THE THAI CULTURE DATABASE
USING THE HYPERLINK INDEXING SYSTEM**

Miss Krongthip Sritapanya

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Library and Information Science
Department of Library Science**

**Graduate School
Chulalongkorn University**

Academic Year 1997

ISBN 974-637-727-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมที่ใช้ระบบครรชนิ
ไฮเพอร์ลิงค์

โดย

นางสาวกรรณิทธิ ศรีตะปัญญะ

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

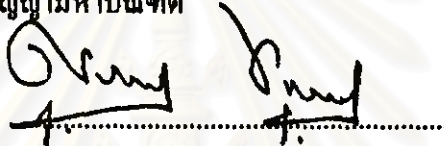
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์สมพันธ์ เบ็ญจชัยพร

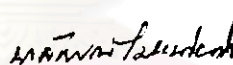
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

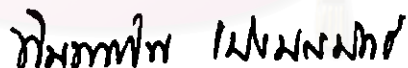

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

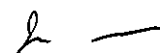
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

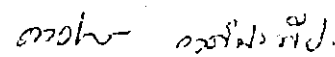
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทิมพ์ราไพ เปรมสมิทธิ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สมพันธ์ เบ็ญจชัยพร)

 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณิพิต กุลบุญ)

 กรรมการ
(อาจารย์ดวงเนตร วงศ์ประทีป)

กรรณทิพย์ ศรีตะปัญญะ : การประเมินการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทยที่ใช้ระบบกรรมวิธีไฮเพอร์ลิงก์ (AN EVALUATION OF ACCESS TO THE THAI CULTURE DATABASE USING THE HYPERLINK INDEXING SYSTEM) อ. ที่ปรึกษา : ศศ.ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์, อ. ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์สมพัทธ์ เบ็ญจชัยพร, 335 หน้า. ISBN 974-637-727-2

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบกรรมวิธีไฮเพอร์ลิงก์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทย และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อระบบกรรมวิธีไฮเพอร์ลิงก์ในด้านระบบค้นหา ศัพท์กรรมวิธีที่ใช้ และผลการค้น

ผู้ใช้ที่ประเมินระบบกรรมวิธีไฮเพอร์ลิงก์แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมไทยในโครงการสืบค้นสัมพันธ์วัฒนธรรมของชาติ และผู้สนใจทั่วไป จำนวนรวม 120 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 กลุ่มมีความพึงพอใจต่อระบบค้นหาในระดับมาก ในขณะที่ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อศัพท์กรรมวิธีในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจกับผลการค้นในระดับมาก ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ระบบกรรมวิธีไฮเพอร์ลิงก์มีความเหมาะสมในการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทยด้วยเรื่อง ส่วนปัญหาที่ผู้ใช้พบคือ การใช้เวลานานในการแสดงผล และจำนวนศัพท์กรรมวิธีมีน้อย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C710421 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE
KEY WORD: THAI CULTURE DATABASE / DATABASE ACCESS / HYPERLINK INDEXING
SYSTEM

KRONGTHIP SRITAPANYA : AN EVALUATION OF ACCESS TO THE THAI CULTURE
DATABASE USING THE HYPERLINK INDEXING SYSTEM. THESIS ADVISOR :
ASSIST. PROF. PIMRUMPAI PREMSMIT, D.A. THESIS CO-ADVISOR : MR. SOMPAT
BENJACHAIYAPORN. 335 pp. ISBN 974-637-727-2

The purposes of this research were to create the Hyperlink Indexing
System as access tool for the Thai Culture Database, and to evaluate the
satisfaction of the users of the Hyperlink Indexing System in terms of search
system, index terms and search results.

The 120 users who evaluated the System consisted of the practitioners
in the Cultural Project of Thailand Information and the general public.

The results were as follows : the users of both groups were highly
satisfied with the search system, while moderately satisfied with index terms.
They were highly satisfied with search results. Most users thought that the
Hyperlink Indexing System was suitable for accessing the Thai Culture Database
by subjects. Problems encountered were the delay in displaying search results,
and limited numbers of index terms.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....บรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชา.....บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง พร้อมทั้งให้กำลังใจ และให้โอกาสในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณพิมล กุลบุญ และอาจารย์ดวงเนตร วงศ์ประทีป ที่กรุณาเป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมหัตร์ เบ็ญจชัยพร ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ขอขอบพระคุณนางเพ็ญแข ประจงใจ หัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์และพัฒนา สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่กรุณาให้โอกาสศึกษาต่อ และให้เวลาจัดทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบคุณบรรณารักษ์ทุกท่านที่กรุณาช่วยแจกและรวบรวมแบบประเมิน และขอขอบคุณผู้ตอบแบบประเมินทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ พี่สาว และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจมาตลอด และขอขอบคุณพี่ไหมของน้องๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ตลอดระยะเวลาการศึกษา จนกระทั่งน้องทุกคนได้สำเร็จการศึกษา

กรองทิพย์ ศรีตะปัญญะ

สารบัญ

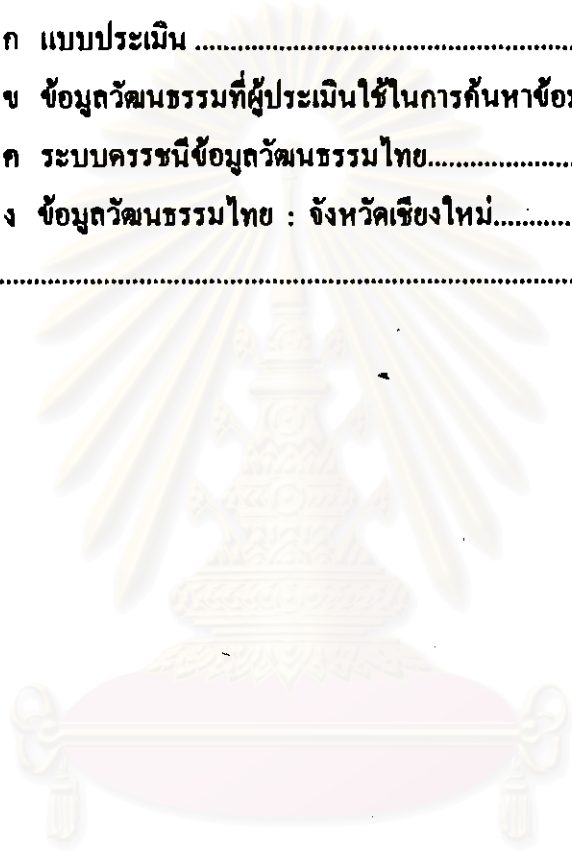
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพและแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์เพื่อ	5
สมมติฐาน	5
ขอบเขตการวิจัย	6
กลุ่มตัวอย่าง.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
คำอธิบายศัพท์	9
2 ปริทัศน์วรรณกรรม	10
ความหมาย ความสำคัญ และประเภทของวัฒนธรรมไทย.....	10
การจัดเก็บและเผยแพร่สารนิเทศทางวัฒนธรรม.....	13
โครงการสื่อปฏิสัมพันธ์วัฒนธรรมของชาติตามพระราชดำริ.....	15
เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและบริการเว็ลด์ไวด์เว็บ.....	20
ภาษา HTML (HyperText Markup Language).....	24
ระบบไฮเพอร์เท็กซ์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	36
	เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	36
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	37
	การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง	39
	การศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทย	39
	การสร้างระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	67
	การสร้างและการทดสอบแบบประเมินระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	85
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	93
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน	93
	ตอนที่ 2 การประเมินผลการค้นหาข้อมูลวัฒนธรรมไทยด้วยชื่อจังหวัด	109
	ตอนที่ 3 การประเมินผลระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์ในด้านลักษณะ	
	ทางกายภาพ ระบบค้นหา ศัพท์บรรณนิที่ใช้ และผลการค้น	120
	ตอนที่ 4 ระบบค้นหา / วิธีการที่เหมาะสมในการเข้าถึงฐานข้อมูล	
	วัฒนธรรมไทย	156
	ตอนที่ 5 ปัญหาในการใช้ระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์ และข้อเสนอแนะ	
	ในการปรับปรุงระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	158
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	164
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	164
	สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	166
	ข้อเสนอแนะ.....	183
	แนวทางการวิจัย.....	183
	ข้อจำกัดในการวิจัย	183

สารบัญ (ต่อ)

รายการอ้างอิง.....	184
ภาคผนวก.....	187
ภาคผนวก ก แบบประเมิน	187
ภาคผนวก ข ข้อมูลวัฒนธรรมที่ผู้ประเมินใช้ในการค้นหาข้อมูล.....	198
ภาคผนวก ค ระบบครรชนีข้อมูลวัฒนธรรมไทย.....	202
ภาคผนวก ง ข้อมูลวัฒนธรรมไทย : จังหวัดเชียงใหม่.....	217
ประวัติผู้วิจัย.....	335

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กรอบในการจัดเตรียมเนื้อหาวัฒนธรรมประจำถิ่น	68
2	จำนวนผู้ตอบแบบประเมิน	94
3	ระดับการศึกษาของผู้ประเมิน	95
4	วุฒิ และสาขาวิชา.....	96
5	ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน หรือสถานที่ศึกษา.....	98
6	ประสบการณ์การใช้บริการเว็ทคเวิลด์เว็บ (WWW).....	102
7	ความถี่ในการใช้บริการเว็ทคเวิลด์เว็บ (WWW) ต่อสัปดาห์	104
8	ระดับการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การใช้บริการเว็ทคเวิลด์เว็บ (WWW)	106
9	จุดเริ่มต้นการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทย	107
10	การประเมินการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทย ด้วยเรื่อง และการเข้าถึงด้วยชื่อจังหวัด และเรื่อง.....	108
11	ความพึงพอใจที่มีต่อการค้นหาด้วยชื่อจังหวัด	111
12	ความพึงพอใจที่มีต่อการค้นหาด้วยชื่อจังหวัด จำแนกตามประสบการณ์ การใช้บริการ WWW	115
13	ความพึงพอใจที่มีต่อการค้นหาด้วยชื่อจังหวัด จำแนกตามระดับการศึกษา	119
14	ความพึงพอใจที่มีต่อลักษณะทางกายภาพของระบบครรชนีไฮเพอร์ลิงค์	122
15	ความพึงพอใจที่มีต่อลักษณะทางกายภาพของระบบครรชนีไฮเพอร์ลิงค์ จำแนกตามประสบการณ์การใช้บริการ WWW	125
16	ความพึงพอใจที่มีต่อลักษณะทางกายภาพของระบบครรชนีไฮเพอร์ลิงค์ จำแนกตามระดับการศึกษา	128
17	ความพึงพอใจที่มีต่อระบบค้นหาของระบบครรชนีไฮเพอร์ลิงค์	131
18	ความพึงพอใจที่มีต่อระบบค้นหาของระบบครรชนีไฮเพอร์ลิงค์ จำแนกตามประสบการณ์การใช้บริการ WWW	135

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	ความพึงพอใจที่มีต่อระบบค้นหาของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ จำแนกตามระดับการศึกษา 139	139
20	ความพึงพอใจที่มีต่อศัพท์ครรรชนีของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ 141	141
21	ความพึงพอใจที่มีต่อศัพท์ครรรชนีของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ จำแนกตามประสิทธิภาพการให้บริการ WWW 144	144
22	ความพึงพอใจที่มีต่อศัพท์ครรรชนีของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ จำแนกตามระดับการศึกษา 146	146
23	ความพึงพอใจที่มีต่อผลการค้นของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ 149	149
24	ความพึงพอใจที่มีต่อผลการค้นของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ จำแนกตามประสิทธิภาพการให้บริการ WWW 152	152
25	ความพึงพอใจที่มีต่อผลการค้นของระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ จำแนกตามระดับการศึกษา 155	155
26	ระบบค้นหา หรือวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการเข้าถึงฐานข้อมูลวัฒนธรรมไทย 156	156
27	การจัดลำดับความสำคัญในการปรับปรุงระบบครรรชนีไฮเพอร์ลิงก์ 161	161

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพและแผนภูมิ

ลำดับที่	หน้า
ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	37
ภาพที่ 2 จังหวัดกลุ่มตัวอย่างของภาคกลาง	41
ภาพที่ 3 จังหวัดกลุ่มตัวอย่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	41
ภาพที่ 4 จังหวัดกลุ่มตัวอย่างของภาคใต้	42
ภาพที่ 5 จังหวัดกลุ่มตัวอย่างของภาคเหนือ	42
ภาพที่ 6 ภาพแผนที่เพื่อใช้เข้าถึงข้อมูลวัฒนธรรมไทย	65
ภาพที่ 7 รายการชื่อเรื่องวัฒนธรรม ภายใต้วัฒนธรรมประเภทวิถีชีวิต	66
ภาพที่ 8 โครงสร้างการแบ่งขอบเขตย่อยของเรื่องหรือประเภทวัฒนธรรม ด้านสถานที่สำคัญ	70
ภาพที่ 9 แสดงหน้าโฮมเพจระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	75
ภาพที่ 10 หน้าบรรณระบบข้อมูลวัฒนธรรมไทย	76
ภาพที่ 11 หน้าศัพท์บรรณนิและรายการชื่อเรื่องวัฒนธรรมไทย	76
ภาพที่ 12 หน้าข้อมูลวัฒนธรรมไทย.....	77
ภาพที่ 13 การแบ่งกรอบจอภาพคอมพิวเตอร์ของหน้าบรรณระบบ ข้อมูลวัฒนธรรมไทย	78
ภาพที่ 14 การแบ่งกรอบจอภาพคอมพิวเตอร์หน้าข้อมูลวัฒนธรรมไทย	78
ภาพที่ 15 เส้นทางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโฮมเพจระบบข้อมูลวัฒนธรรม และหน้าบรรณระบบข้อมูลวัฒนธรรม	79
ภาพที่ 16 เส้นทางการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน้าข้อมูลวัฒนธรรมไทย และโฮมเพจระบบบรรณนิไฮเพอร์ลิงค์	80
ภาพที่ 17 แสดงการแบ่งกรอบจอภาพคอมพิวเตอร์ ของแฟ้มข้อมูลชื่อ inxxxfrm1.html	81
ภาพที่ 18 แสดงการแบ่งกรอบจอภาพคอมพิวเตอร์ ของแฟ้มข้อมูลชื่อ inxxxfrm11.html	82